

Dokument Id: 1297
Versjon: 0
Status: Godkjent

Dokumentansvarlig:
Gro Elisabeth Hoseth
Forfatter:
Gro Hoseth, Torunn How og Oddrun Andreassen

Godkjent av:
Tommy Andre Eide

Godkjent Dato:
10.01.2024

1. Formål

Retningslinjen og rutinen skal sikre riktig saksgang i forbindelse med barn med nedsatt funksjonsevne får et egnet individuelt tilrettelagt barnehagetilbud i tråd med gjeldende lovverk.

2. Målgruppe

Narvik kommune som myndighet og vedtaksorgan.

Eiere i kommunale og private barnehager.

Enhet for spesialpedagogiske tjenester (Pedagogisk Psykologisk Tjeneste (PPT) og spesialpedagogiske tjenester for førskolebarn)

Enhetsledere og styreere i de kommunale og private barnehagene.

Pedagogisk leder og resterende personal.

3. Omfang/Hjemmel

Barnehageloven kapittel 7, § 37 se [Lovdata](#).

§ 37. Barn med nedsatt funksjonsevne

Kommunen skal sikre at barn med nedsatt funksjonsevne får et egnet individuelt tilrettelagt barnehagetilbud. Plikten til tilrettelegging omfatter ikke tiltak som innebærer en uforholdsmessig byrde for kommunen. Ved vurderingen av om tilretteleggingen innebærer en uforholdsmessig byrde, skal det særlig legges vekt på tilretteleggingens effekt for å nedbygge funksjonshemmende barrierer, de nødvendige kostnadene ved tilretteleggingen og virksomhetens ressurser.

Kommunen fatter vedtak om tilrettelegging av barnehagetilbudet til barn med nedsatt funksjonsevne.

0

Tilføyd ved lov [17 juni 2016 nr. 65](#) (i kr. 1 aug 2016 iflg. [res. 17 juni 2016 nr. 679](#)), endret ved lov [19 juni 2020 nr. 91](#) (i kr. 1 jan 2021 iflg. [res. 11 des 2020 nr. 2710](#), tidligere § 19 g).

4. Definisjoner

Vær oppmerksom på at dokumentet kan være endret etter utskrift.

Kommunen er definert som **barnehagemyndighet**. I Narvik kommune er § 37 delegert til Enhet for spesialpedagogiske tjenester.

Skillet mellom individuell tilrettelegging eller spesialpedagogisk hjelp

Barn som har nedsatt funksjonsevne, kan ha behov for og rett til til både spesialpedagogisk hjelp og individuell tilrettelegging. Dette er to ulike rettigheter etter barnehageloven, med forskjellig formål og vilkår.

Individuell tilrettelegging (§37) innebærer at omgivelsene i barnehagen skal tilpasses barnet. I motsetning til ved spesialpedagogisk hjelp, er ikke målet å oppnå noen endring eller utvikling hos barnet selv. Det er ikke krav om samtykke fra foreldrene før det fattes et vedtak om tilrettelegging. Foreldrene har likevel rett til å medvirke og bør involveres så tidlig som mulig i prosessen.

Spesialpedagogisk hjelp (§31) er en rettighet som gjelder alle barn, uavhengig av om de går i barnehagen eller ikke. Formålet er å gi tidlig hjelp og støtte i utvikling og læring av for eksempel språklige og sosiale ferdigheter til barn med særlig behov. Det er krav om samtykke fra foreldrene før det fattes et vedtak om spesialpedagogisk hjelp.

[Udir: Spesialpedagogikk og tilrettelegging](#)

Veileder for spesialpedagogisk hjelp [kap 10. Skille mellom tilrettelegging av barnehagetilbudet for barn med nedsatt funksjonsevne og spesialpedagogisk hjelp:](#)

5. Ansvar/myndighet

Enhet for spesialpedagogisk tjenester fatter vedtak etter § 37 i Narvik kommune.

6. Beskrivelse

Vilkår for kommunens plikt til tilrettelegging

Personer som har nedsatt funksjonsevne er gjennom nasjonal lov og internasjonale konvensjoner sikret rett til å kunne delta i samfunnet på linje med funksjonsfriske. Det betyr at barn med nedsatt funksjonsevne skal ha mulighet til å delta i barnehagen i likhet med andre barn. Derfor er denne rettigheten også tatt inn i barnehageloven.

Kommunen skal sikre at barn med nedsatt funksjonsevne får et egnet individuelt tilrettelagt barnehagetilbud.

Kommunens plikt gjelder overfor barn med nedsatt funksjonsevne som er **bosatt i kommunen, og som har barnehageplass**.

Behovet for tilrettelegging må være større enn det barnehagen kan tilby.

Kommunen har ansvaret når barnets behov for tilrettelegging er mer omfattende enn det barnehageeier kan gjennomføre innenfor det ordinære barnehagetilbudet.

Plikten til tilrettelegging omfatter ikke tiltak som innebærer en uforholdsmessig byrde for kommunen.

Formålet med et egnet individuelt barnehagetilbud er å gi barn som har nedsatt funksjonsevne samme mulighet til å nyttiggjøre seg barnehageplassen sin som andre barn. Dette innebærer blant annet at de skal inkluderes i barnegruppa og delta i lek og sosiale aktiviteter på samme måte som andre barn.

Det er **barnets individuelle behov for tilrettelegging** som er avgjørende for hva slags tilrettelegging kommunen skal gi.

Barnehageloven og rammeplanen pålegger barnehagene å ta hensyn til barn som har nedsatt funksjonsevne og motvirke alle former for diskriminering.

Barnet må ha en funksjonsnedsettelse.

Barn er forskjellige, og noen kan ha kommet kortere i sin utvikling enn andre jevnaldrende, uten at det av den grunn er snakk om en funksjonsnedsettelse.

Vær oppmerksom på at dokumentet kan være endret etter utskrift.

Prosedyre/Rutine Retningslinje og rutine § 37 - barn med funksjonsnedsettelse		Utskriftsdato: 10.01.2024
Forfatter: Gro Hoseth, Torunn How og Oddrun Andreassen	Godkjent av: Tommy Andre Eide	Dokument Id: 1297 - Versjon: 0
		Side 2 Av 13

Forhold innenfor normalvariasjonen i småbarnsalderen, regnes ikke som en funksjonsnedsettelse.

I forarbeidene til barnehageloven sies det at begrepet nedsatt funksjonsevne skal forstås på samme måte som ellers i lovverket. Den vanligste definisjonen i juridisk sammenheng er denne:

Nedsatt funksjonsevne er tap av, skade på eller avvik i en av kroppens psykologiske, fysiologiske eller biologiske funksjoner.

Definisjonen omfatter blant annet nedsatt syn og hørsel, nedsatt bevegelsesfunksjon, hjerte- og lungesykdommer og diagnoser innenfor autismspekteret.

Definisjonen har ingen krav om varighet eller grad av alvorlighet, men det er vanlig å avgrense mot kortvarige eller bagatellmessige tilstander.

Eksempel - ikke funksjonsnedsettelse

Jacob har brukket armen. Bruddet er ukomplisert, og armen vil sannsynligvis bli helt fin i løpet av 6-7 uker.

Selv om armbruddet gjør at Jacob trenger litt ekstra hjelp og ikke kan delta i leken på samme måte som han vanligvis gjør, har kommunen ikke plikt til å gi han et egnet tilrettelagt tilbud.

Barnehagen må imidlertid tilrettelegge så godt det lar seg gjøre innenfor den vanlige driften.

En kortvarig skade, slik som for eksempel et ukomplisert armbrudd, utløser ikke kommunens plikt til å tilrettelegge. Et komplisert armbrudd, som tar svært lang tid å hele, kan imidlertid utløse ansvaret.

Utfordringer som først og fremst skyldes andre årsaker, slik som for eksempel at det er forhold i hjemmet som gjør at barnet strever, er ikke omfattet av bestemmelsen om tilrettelegging for barn med nedsatt funksjonsevne. Slike utfordringene må løses etter andre regler.

Funksjonsnedsettelsen må medføre et behov for tilrettelegging.

Det at et barn har en funksjonsnedsettelse innebærer ikke automatisk at barnet har behov for tilrettelegging. Noen ganger vil det være tilstrekkelig at omgivelsene og tilbudet i barnehagen utformes slik at det kan brukes av alle på en likeverdig måte.

- Barnets rett til individuell tilrettelegging inntreffer når funksjonsnedsettelsen hindrer barnet i å nyttiggjøre seg barnehageplassen sin på samme måte som andre barn.

Dette innebærer at det må gjøres en konkret og individuell vurdering av barnets behov for tilrettelegging. Spørsmålene dere bør finne svar på er:

- Hvilke utfordringer har barnet?
- I hvilke situasjoner trenger barnet tilrettelegging?
- Hvilke tilretteleggingstiltak er egnet for å løse barnets utfordringer?
- Hvilken nytte vil barnet få av tiltaket?

Barnets beste er et grunnleggende hensyn også i disse sakene.

Valg mellom ulike former for egnet tilrettelegging bør skje i samråd med foreldrene. Husk at målet er at omgivelsene skal tilpasse seg barnet, og ikke omvendt.

Rutine for saksbehandling.

1. Fange opp barn med nedsatt funksjonsevne

Vær oppmerksom på at dokumentet kan være endret etter utskrift.

Prosedyre/Rutine Retningslinje og rutine § 37 - barn med funksjonsnedsettelse		Utskriftsdato: 10.01.2024
Forfatter: Gro Hoseth, Torunn How og Oddrun Andreassen	Godkjent av: Tommy Andre Eide	Dokument Id: 1297 - Versjon: 0 Side 3 Av 13

Ansvar barnehage/ eier	Ansvar kommunal barnehagemyndighet	Beskrivelse
<ul style="list-style-type: none"> • dialog med foresatte • gjøre en pedagogisk analyse/ egenvurdering av praksis/ egne kartlegginger/ undersøker/ observerer og iverksette tiltak innenfor det ordinære tilbudet • tar saken opp i eget BTI-team • søker veiledning hos enhet for spesialpedagogiske tjenester • evaluering av utprøvde tiltak bør vare over en viss tid og dokumenteres skriftlig • sikre at ansatte har nødvendig oversikt over reglene/ oppdatert kunnskap (Moava internkontroll eier Narvik kommune) 	<ul style="list-style-type: none"> • informere foreldre/ barnehager om rette via kommunal hjemmeside/ barnehagens nettsider og gjennom helsestasjonen • mulighet for melde fra ved søknad om barnehageplass i søknadsskjema • opplæring og veiledning som fast tema i styrerforum hver høst • fast på agendaen i tverrfaglige møter (min 3-4 ganger hvert år) med eier, spesialpedagogisk enhet, helsesykepleier, fysio, tildelingskontor mfl. Fokus på fange opp og forebygge, opplæring internt 	<p>Barnehageloven § 37 Barnekonvensjonen artikkel 2 om retten til ikke-diskriminering og artikkel 23 om barn med funksjonsnedsettelse</p> <p>Kommunen har et ansvar for å sikre at barn med nedsatt funksjonsevne får egnet individuell tilrettelegging i barnehagen. Det følger direkte av barnehageloven, men også av barnekonvensjonen. Ansvaret innebærer at kommunen aktivt skal ha fokus på å fange opp barn som kan ha behov for individuell tilrettelegging.</p> <p>Merk at kommunen har plikt til å undersøke om et barn har rett til individuell tilrettelegging selv om det ikke foreligger samtykke til tverrfaglig samarbeid.</p> <p>Foreldre må involveres så tidlig som mulig.</p>

2. Undersøke om barn med nedsatt funksjonsevne har rett til individuell tilrettelegging

Ansvar barnehage/ eier	Ansvar kommunal barnehagemyndighet	Beskrivelse
<ul style="list-style-type: none"> • dialog/ møte med foresatte 		<p>Dersom kommunen får informasjon om at et barn kan ha behov for tilrettelegging, må barnehagemyndigheten følge opp informasjonen med nærmere undersøkelser.</p> <p>Barnehageeiers ansvar for tilrettelegging</p> <p>Barnehageloven § 2 om barnehagens innhold Barnehageloven § 7 barnehageeiers ansvar Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver</p> <p>Barnehageeier har et selvstendig ansvar for at også barn som har nedsatt funksjonsevne, får et barnehagetilbud som er i tråd med loven. Dette innebærer blant annet at barnehagen må gjøre tilpasninger slik at også barn som har nedsatt funksjonsevne, så langt det er mulig kan delta i lek og aktiviteter sammen med de andre barna.</p> <p>Rammeplanens punkt om tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet sier at barnehagen skal sørge for at barn som trenger ekstra støtte, tidlig får den sosiale, pedagogiske og/eller fysiske tilretteleggingen som er</p>

Vær oppmerksom på at dokumentet kan være endret etter utskrift.

<ul style="list-style-type: none"> • legge ved all nødvendig informasjon til søknaden • legge ved uttalelse(r) fra sakkyndige (lege, helsesykepleier, fysioterapeut, mm) • egne kartlegginger og observasjoner • evt dialogmøte med enhet for spesialpedagogiske tjenester før søknad sendes • fyller ut og sender Søknad om tilrettelegging for barn med nedsatt funksjonsevne, § 37 	<ul style="list-style-type: none"> • vurdere om man har fått tilstrekkelig med opplysninger • ved behov innhente ytterligere informasjon • ved behov gjøre egne observasjoner og kartlegginger 	<p>nødvendig. Rammeplanen sier også at barnehagen skal tilpasse det allmennpedagogiske tilbudet etter barnas behov og forutsetninger, også når noen barn har behov for ekstra støtte i kortere eller lengre perioder.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Barnehageeiers ansvar er imidlertid begrenset til det barnehagen kan gjøre innenfor det vanlige barnehagetilbudet. <p>Universell utforming av barnehagen er barnehageeiers ansvar. Alle barnehageeiere er ansvarlige for å utforme og tilpasse barnehagens inne- og uteområder, slik at de i størst mulig grad kan brukes av alle barn uavhengig av funksjonsnivå.</p> <p>Fysisk tilrettelegging av miljøet</p> <p>Barnehageloven § 37 Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler. Likestillings- og diskrimineringsloven §§ 17 og 20</p> <p>Barn med nedsatt funksjonsevne skal ha tilgang til anlegget inne og ute på lik linje med de andre barna. Det er barnehageeiers ansvar å sørge for at barnehagen så langt det er mulig har universell utforming.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hovedregelen er at barnehagens inne- og uteområder skal kunne brukes av alle, selv om de har funksjonsnedsettelse. <p>Krav til universell utforming av miljøet og annen tilrettelegging er omhandlet i egen del om miljø og sikkerhet.</p> <p>Det er av vesentlig betydning når anleggene planlegges, at man velger planløsninger som er tilpasset barn med ulike typer funksjonsnedsettelse.</p> <p>Når et barn med et særskilt behov skal begynne i barnehage, bør planleggingsarbeidet starte i god tid. Dersom tilretteleggingen skal bli vellykket, må en ha med personer som kjenner barnet godt. Viktige samarbeidspartnere kan være barnets foreldre, fysioterapeut, ergoterapeut, lege, helsesykepleier og de ansatte som skal ha det daglige ansvaret for barnet</p>
--	---	---

3. Gi foresatte mulighet til uttalelse - samarbeid med foresatte

Ansvar barnehage/ eier	Ansvar kommunal barnehagemyndighet	Beskrivelse
		<p>Forvaltningsloven §§ 16, 17 og 18 Personopplysningsloven/GDPR kap III</p> <p>Det er viktig at foreldre som er bekymret for om barnet trenger individuell tilrettelegging, får god informasjon om ordningen. Informasjonen må være lett tilgjengelig for foreldrene allerede når de søker barnehageplass. I tillegg må både barnehagen og kommunen informere om retten til tilrettelegging.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Selv om det ikke er krav om samtykke fra foreldrene for å sette i verk nødvendig tilrettelegging, har foreldrene rett til å medvirke.

Vær oppmerksom på at dokumentet kan være endret etter utskrift.

Prosedyre/Rutine Retningslinje og rutine § 37 - barn med funksjonsnedsettelse			Utskriftsdato: 10.01.2024
Forfatter: Gro Hoseth, Torunn How og Oddrun Andreassen	Godkjent av: Tommy Andre Eide	Dokument Id: 1297 - Versjon: 0	Side 5 Av 13

- gi info om § 37
- når barnehagen ser at et barn kan ha behov for tilrettelegging, skal barnehagen ta spørsmålet opp med foreldrene så raskt som mulig, si noe om bakgrunn for bekymring og hvilke tilretteleggingsbehov barnet kan ha
- evaluere utprøvde tiltak, evt sette inn nyte tiltak i dialog med foresatte

- sikre informasjon/ informasjonsskriv på kommunens hjemmeside
- før det blir fattet vedtak i saken, har foreldrene rett til å si sin mening om barnets funksjonsnedsettelse, og hvilken tilrettelegging barnet har behov for
- innhente nødvendig samtykke

- Foreldrene skal involveres i prosessen så tidlig som mulig.

Foreldrene har rett til informasjon om bakgrunnen for hvorfor barnehagen eller kommunen mener at barnet har en nedsatt funksjonsevne og hvorfor man mener at barnet trenger særskilt tilrettelegging. Dette innebærer blant annet at foreldrene har rett til informasjon om observasjoner som barnehagen og kommunen har gjort av barnets utfordringer.

Både forvaltningsloven og personopplysningsloven gir foreldrene rett til innsyn i sakens opplysninger dersom de ønsker det.

Dersom barnehagen har behov for bistand fra enhet for spesialpedagogiske tjenester, skal foresatte gi samtykke til dette.

Videre går det fram av informasjonsskrivet at spesialpedagog og barnehage har løpende kontakt med foreldre etter endt observasjon frem til konklusjon i saken foreligger. Det er ikke nødvendig å sende forhåndsvarsel om vedtak, da foreldrene deltar i prosessen.

Foreldrene må skrive under søknaden og samtykke til at søknaden med dokumenter blir sendt til kommunen.

[Datatilsynet: Dine rettigheter](#)

Forhåndsvarsel til foreldrene

[Forvaltningsloven § 16](#)

Det er barnehagemyndigheten som har ansvar for at foreldrene involveres før en individuell tilrettelegging av barnehagetilbudet iverksettes.

Dersom kommunen vurderer å sette inn tiltak uten at foreldrene allerede er involvert i saken, må kommunen sende et formelt forhåndsvarsel til foreldrene.

Forhåndsvarselet skal redegjøre for hva saken gjelder og ellers inneholde nok informasjon til at foreldrene kan ivareta sin rett til å medvirke. Det skal sendes så tidlig som mulig i arbeidet med saken, slik at foreldrene får en reell mulighet til å medvirke.

Når må det innhentes samtykke fra foresatte?

Kommunen er avhengig av samtykke fra foreldrene for å innhente helseopplysninger og annen taushetsbelagt informasjon om barnet. Det må også foreligge samtykke fra foreldrene før det innhentes sakkyndige vurderinger fra PPT eller BUP.

Foreldrenes samtykke er også nødvendig for deling av opplysninger til andre, med mindre det er en lovbestemmelse som gir hjemmel for delingen.

4. Barnets beste og barnets stemme i saksbehandlingen

Vær oppmerksom på at dokumentet kan være endret etter utskrift.

Prosedyre/Rutine Retningslinje og rutine § 37 - barn med funksjonsnedsettelse

Forfatter: Gro Hoseth, Torunn How og Oddrun Andreassen

Godkjent av: Tommy Andre Eide

Dokument Id: 1297 - Versjon: 0

Utskriftsdato: 10.01.2024

Side 6 Av 13

Ansvar barnehage/ eier	Ansvar kommunal barnehagemyndighet	Beskrivelse
<ul style="list-style-type: none"> • barnehagen må gjøre en barns beste vurdering og synliggjøre denne i søknaden • så langt som det er mulig, skal barnet også få uttale seg og det skal legges vekt på deres synspunkter 	<ul style="list-style-type: none"> • barnehagemyndigheten må gjøre en barns beste vurdering og synliggjøre denne i vedtaket 	<p>Barnekonvensjonen artikkel 3 Barnets beste Barnekonvensjonen artikkel 12 Barnets rett til å gi uttrykk for sin mening Barnehageloven § 3</p> <p>Barnekonvensjonen fastsetter at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn ved alle handlinger som berører barn. Barnehagemyndigheten må derfor gjøre en helhetlig vurdering av barnets situasjon hvor barnets behov for utvikling og læring må avveies mot andre behov (behov for hvile, inkludering, skjerming, deltakelse i felleskapet osv).</p> <p>Det skal foretas en vurdering av barnets beste i vedtak både om innvilgelser og avslag om individuell tilrettelegging.</p> <p>Det er viktig å unngå standardfraser som for eksempel at barnets stemme er hørt gjennom søknadsskjema, årsrapport og sakkyndig vurdering. Det skal være mulig å lese ut av vedtakene hvordan kommunen har vurdert og vektlagt barnets stemme i saksbehandlingen. Barnets syn er en del av grunnlaget i vurderingen av hva som er barnets beste. Når synliggjøring av dette mangler, er vurderingen av barnets beste ikke god nok. Det er derfor viktig at kommunen i vedtaket beskriver hvilke momenter de har lagt vekt på i sin vurdering av om vedtaket er til barnets beste.</p>

5. Ta stilling til om barnet har nedsatt funksjonsevne og om den nedsatte funksjonsevnen gjør at barnet ikke kan delta i barnehagen på lik linje med andre barn.

Ansvar barnehage/ eier	Ansvar kommunal barnehagemyndighet	Beskrivelse
<ul style="list-style-type: none"> • sørge for at saken 	<ul style="list-style-type: none"> • barnehagemyndigheten skal gjøre en konkret og individuell vurdering av barnets funksjonsevne, og konkret ta stilling til om den nedsatte funksjonsevnen gjør at barnet ikke kan delta i barnehagen på lik linje med andre barn • barnehagemyndigheten skal fatte enkeltvedtak i alle saker som gjelder individuell tilrettelegging, uavhengig av om tilrettelegging innvilges eller ikke • vedtaket skal fattes så snart som mulig, det vil si så snart kommunen har fått inn nødvendig dokumentasjon • går barnet i en privat barnehage, må det inngås avtale om tilrettelegging mellom barnehageeier og kommunen 	<p>Forvaltningsloven kap. IV</p> <p>Barnehageloven inneholder ingen bestemmelse om hva et vedtak om individuell tilrettelegging skal inneholde.</p> <p>Saker om kommunens plikt til å sørge for individuell tilrettelegging for barn med nedsatt funksjonsevne, følger reglene for enkeltvedtak i forvaltningsloven. Enkeltvedtaket fattes av barnehagemyndigheten i kommunen, og foreldrene kan påklage vedtaket til Statsforvalteren.</p>

Vær oppmerksom på at dokumentet kan være endret etter utskrift.

er tilstrekkelig opplyst. Det vil si en uttalelse fra barnehagen om barnets utfordringer, hva slags tilrettelegging som er vurdert eller utprøvd innen for den vanlige driften, og barnehagens vurdering av behov for tilrettelegging. Det samme er foreldrenes meninger om barnets utfordringer og behov. Barnet selv kan også gi viktige opplysninger.

Saken må være tilstrekkelig opplyst

- Dokumentasjon for å vurdere barnets funksjonsevne
- informasjon om barnets nedsatte funksjonsevne kommer til syne i hverdagen
- informasjon om barnets behov for tilrettelegging - hva skal til for at barnet skal kunne utnytte barnehageplassen sin på linje med andre barn?
- informasjon om barnehagens rammer, samlede bemanning og kompetanse
- hva som er forsøkt av tilpasninger og hvordan barnehagen har tilrettelagt det allmennpedagogiske tilbudet
- organisering av barnegruppa
- barnehagens fysiske utforming
- opplysninger fra andre instanser etter samtykke
- Behovet for tilrettelegging må være godt belyst, slik at man kan finne frem til de tiltakene som er egnet for å gi barnet et godt barnehagetilbud på lik linje med andre barn.

Forvaltningsloven § 17

Forvaltningsloven pålegger alle som behandler saker på vegne av forvaltningen, å sørge for at saken er så godt opplyst som mulig før avgjørelsen blir tatt. Før det fattes et vedtak om individuell tilrettelegging må kommunen derfor sørge for å ha nok opplysninger i saken.

Selv om kommunen kan fatte et vedtak om tilrettelegging uten samtykke fra foreldrene, gjelder de vanlige reglene for taushetsplikt. Det vil si at den klare hovedregelen er at helsepersonell og andre som skal gi opplysninger til kommunen i slike saker, må ha samtykke fra foreldrene før de viderefremidler opplysninger om enkeltbarn.

6. Gjøre vedtak

Ansvar barnehage/ eier	Ansvar kommunal barnehagemyndighet	Beskrivelse
		<p>I noen saker kan spørsmålet om barnet har en funksjonsnedsettelse som medfører behov for et egnet tilrettelagt tilbud, være en vanskelig vurdering.</p> <p>Det er viktig at de barna som trenger et egnet tilrettelagt barnehagetilbud, får den tilretteleggingen de trenger og har rett til. Samtidig er det viktig å ha i bakhodet at det kan være inngripende for barn som ikke har dette behovet, å ha et slikt vedtak.</p> <p>Ta stilling til om barnet har nedsatt funksjonsevne</p> <p><u>Forvaltningsloven § 24 og 25 om begrunnelse</u></p> <p>I noen saker kan det være vanskelig å vurdere om barnet har en funksjonsnedsettelse som medfører behov for et egnet tilrettelagt tilbud.</p>

Vær oppmerksom på at dokumentet kan være endret etter utskrift.

Enkeltvedtak skal inneholde en begrunnelse. Når barnehagemyndigheten skriver vedtak, må de ta stilling til om barnet har en nedsatt funksjonsevne, og om den nedsatte funksjonsevnen gjør at barnet ikke kan delta i barnehagen på lik linje med andre barn. Det er viktig å bruke de innhentede opplysningene for å skrive gode vedtak. Statsforvalteren mener lovkravet innebærer at barnehagemyndigheten i vedtaket må beskrive funksjonsnedsettelsen som det konkrete barnet har.

Ta stilling til hva som er barnets beste når der fattes vedtak om individuell tilrettelegging

I tilsynsrapporter påpekes det at kommunen må synliggjøre i vedtaket at de har foretatt en slik konkret vurdering, og de må synliggjøre sin konklusjon på om kommunen mener at barnet har nedsatt funksjonsevne eller ikke.

For eksempel:

- Skrive tydelig konklusjon på om barnet har nedsatt funksjonsevne eller ikke.
- Bruke de opplysningene kommunen har om det aktuelle barnet i vedtaket.
- Ta stilling til hva slags tilrettelegging som best vil avhjelpe barnets behov.
- Ikke skrive for generelle vedtak.
- Hvis kommunen refererer til at barnet har en diagnose, må det beskrives nærmere hvilke utfordringer diagnosen medfører i barnehagehverdagen for det aktuelle barnet.
- Hvis kommunen refererer til at barnet har forsinket utvikling, må det beskrives hvordan forsinkelsen påvirker og begrenser barnets fungering i barnehagen.
- Synliggjøre hvilke av vilkårene i barnehageloven § 37 kommunen mener ikke er oppfylt når de fatter vedtak om avslag. Husk konkret begrunnelse.

Statsforvalteren bemerker at en diagnose ikke nødvendigvis innebærer nedsatt funksjonsevne i lovens forstand. Innenfor ulike diagnoser er det ulik alvorlighetsgrad, og opplysninger om hvordan diagnosen påvirker det aktuelle barnets funksjonsnivå i barnehagen må synliggjøres i vedtakene. Kommunen må vurdere konkret om barnet med den aktuelle diagnosen har nedsatt funksjonsevne.

Hva er egnet tilrettelegging?

[Forvaltningsloven § 24 og 25 om begrunnelse](#)

Barnehagemyndigheten må ta stilling til hvilken tilrettelegging som er egnet for at barnet skal kunne nyttiggjøre seg barnehagetilbudet på lik linje med andre barn.

Den individuelle tilretteleggingen kan bestå av alt fra

- bygningsmessige tilpasninger
- tilpasninger i ute/inne miljøet

Vær oppmerksom på at dokumentet kan være endret etter utskrift.

fatte enkeltvedtak - jf mal i kommunes saksbehandlingssystem

- nødvendige hjelpemidler
- tilpassede leker
- opplæring og veiledning av barnehagens ansatte
- ekstra bemanning
- andre tiltak som kan bidra til at barnet kan nyttiggjøre seg barnehageplassen som andre barn

Kommunen må ta utgangspunkt i dette barnet sine individuelle behov i den barnehagen dette barnet har plass. Videre må kommunen konkret beskrive i hvilke situasjoner barnet trenger hjelp, når det trenger hjelp, og hvordan hjelpen skal bli utført. Målet er at barnet skal kunne ta i bruk barnehageplassen sin på lik linje med andre barn. Av forarbeidene til bestemmelsen går det fram at "kommunens tilretteleggingsplikt gjelder tiltak som er nødvendige for at barnet skal kunne nyttiggjøre seg av barnehageplassen" jf. [Prop. 103 L \(2015-2016\)](#)

Forvaltningslovens krav til begrunnelse av enkeltvedtak, innebærer at vedtaket må være individuelt og basert på det enkelte barnets behov. Det må komme fram i vedtaket hvordan barnehagetilbudet kan tilrettelegges for å avhjelpe dette konkrete barnets behov.

Vedtaket skal inneholde informasjon om

- hvilken form for tilrettelegging som gis
- vedtakets varighet og omfang

For eksempel kan det gå fram av vedtaket at hjelpen skal benyttes til ekstra personalressurs i forbindelse med turdag, under måltidene, i lek ute og inne og oppfølging en til en for å ivareta barnets sikkerhet. Ved å spesifisere hjelpen i antall timer per uke og i hvilke situasjoner hjelpen skal gis, vil foreldrene få informasjon om hva hjelpen går ut på og når hjelpen skal gis.

- Udir anbefaler at et vedtak om tilrettelegging som utgangspunkt bør gjelde for et barnehageår av gangen og at kortere varighet skaper unødig bruk av ressurser til saksbehandling.

Barnehageeier og den enkelte barnehage har et ansvar med å tilrettelegge lokalene sine slik at barn kommer seg frem med sine hjelpemidler i en viss utstrekning. Hvis det er behov for endring av barnehagens lokaler for å bygge ned funksjonshemmende barrierer ligger dette til kommunen og barnehagemyndighetens ansvar.

Hvilken barnehage skal det tilrettelegges i?

Foreldre til barn med nedsatt funksjonsevne, har samme rett som andre foreldre til å velge barnehage for barnet sitt.

Hovedregelen er derfor at barnet har rett til tilrettelegging i den barnehagen det allerede går i, eller i en av de barnehagene foreldrene har søkt om plass i.

Vær oppmerksom på at dokumentet kan være endret etter utskrift.

		<p>Hva er uforholdsmessig byrde for kommunen?</p> <p>Plikten til tilrettelegging omfatter ikke tiltak som innebærer en uforholdsmessig byrde for kommunen. Kommer kommunen fram til at det er en uforholdsmessig byrde å tilrettelegge i den barnehagen barnet går i, må barnet tilbys plass i en annen barnehage hvor det er mulig å tilrettelegge. I forarbeidene skriver departementet:</p> <p>Departementet vil påpeke at uforholdsmessighetsbegrensningen ikke kan begrense barn med nedsatt funksjonsevne sin rett til barnehageplass. Dette er en individuell rettighet som kommunen er forpliktet til å oppfylle uavhengig av økonomi. Begrensningen om at den individuelle tilretteleggingen ikke skal medføre en uforholdsmessig byrde, knytter seg til kommunens plikt til å tilrettelegge tilbudet i en bestemt barnehage.</p> <p>Departementet skriver videre:</p> <p>Departementet vil vise til at det er en snever adgang for kommunene til å avvise ønske om tilrettelegging på bakgrunn av denne begrensningen. Det skal legges særlig vekt på effekten av tilretteleggingen for å nedbygge funksjonshemmende barrierer, nødvendige kostnader knyttet til tilretteleggingen og virksomhetens ressurser. Unntaket fra retten til individuell tilrettelegging er kun en snever sikkerhetsventil. Dette er i tråd med det som fremgår av forarbeidene til diskriminerings- og tilgjengelighetsloven, jf. Ot.prp. nr. 44 (2007–2008) side 265, jf. Prop. 88 L (2012–2013) side 182. I vurderingen av om tilretteleggingen er uforholdsmessig må det tas hensyn til barnets beste, og kommunen må i størst mulig grad unngå segregering av barn med nedsatt funksjonsevne.</p>
--	--	---

7. klageadgang		
Ansvar barnehage/ eier	Ansvar kommunal barnehagemyndighet	Beskrivelse
	<ul style="list-style-type: none"> Vedtaket skal inneholde informasjon om klageadgang, klagefrist, klageinstans og at klagen skal sendes til kommunen. Vedtaket kan påklages til Statsforvalteren. Barnehagemyndigheten videregir klagen. 	<p>Barnehageloven § 12 Forvaltningsloven § 27</p> <p>Et vedtak om tilrettelagt barnehagetilbud er et enkeltvedtak. Saksbehandlingen skal følge reglene for enkeltvedtak i forvaltningsloven.</p>

7. Rapportering

Rapporteres hvert år i Basil mht antall barn med tiltak etter § 37.

8. Referanser

Barnehageloven [kap 7, § 37](#)

Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, [se forskriften](#) og spesielt kapittel 7 - Tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet for barn som trenger ekstra støtte

UDIR - Tolkingsuttalelser

Vær oppmerksom på at dokumentet kan være endret etter utskrift.

Prosedyre/Rutine Retningslinje og rutine § 37 - barn med funksjonsnedsettelse			Utskriftsdato: 10.01.2024
Forfatter: Gro Hoseth, Torunn How og Oddrun Andreassen	Godkjent av: Tommy Andre Eide	Dokument Id: 1297 - Versjon: 0	Side 11 Av 13

- [Omfang av kommunal veiledertjeneste til private familiebarnehager](#)
- [Tilrettelegging av barnehagetilbudet for barn med plass utenfor kommunen](#)
- [Svar på spørsmål om § 19 g i barnehageloven](#)
- [Svar på spørsmål om barnehageloven § 19 g og spesialdietter i barnehagen](#)
- [Svar på spørsmål om tolkning av barnehageloven § 19 g](#)
- [Svar på spørsmål om barnehageloven § 19 g](#)
- [Barn i fosterhjem – spesialpedagogisk hjelp og tilrettelegging av barnehagetilbudet](#)
- [Svar på spørsmål om barnehageloven § 19 g om tilrettelegging for barn med nedsatt funksjonsevne](#)
- [Spesialpedagogisk hjelp og tilrettelegging av barnehagetilbudet for barn med nedsatt funksjonsevne](#)

Se regjeringen.no om [Barnekonvensjonen](#) se særlig [artikkel 3 og 12 på UDIR sine sider](#) samt [Bufdir sin veileder "Prinsipper og råd: Barn og unges medvirkning på systemnivå"](#)

[Observasjon og pedagogisk analyse](#) - Maler. Se bok " Dette vet vi om barnehagen: Observasjon og pedagogisk analyse av Margit Margrete Nielsen." Redigert av Thomas Nordahl og Ole Hansen.

[Observasjon](#) - Mal Tove Flack

[Forvaltningsloven](#)

[Skjema/ Mal - Søknad om tilrettelegging for barn med nedsatt funksjonsevne, § 37](#)

Webinar fra statsforvalteren i Nordland 02.06.22 om §37 kan [ses HER](#)

Andre nyttige sider (Fra Visma Veilederen - kommunalt ansatte har tilgang):

Barn med nedsatt funksjonsevne i barnehagen

Hva betyr egentlig at barn med nedsatt funksjonsevne har rett til et egnet individuelt tilrettelagt barnehagetilbud? Hva må barnehagen selv kunne tilrettelegge for innenfor barnehageloven og rammeplanen og hva er barnehagemyndighetens ansvar? Kan vi trekke noen grenser for hva som er nedsatt funksjonsevne og hva som ikke er det?

Mette Sundell og Camilla Desiree Wik fra virksomhet spesped førskole i Sarpsborg kommune og jurist Ingunn Wiig deler sine erfaringer om et utfordrende tema.

[Hør episoden i vår VeilederPOD](#)

E-læring: Individuell tilrettelegging for barn med nedsatt funksjonsevne

Jurist Ingunn Wiig forklarer forskjellen på spesialpedagogisk hjelp og individuell tilrettelegging for barn med nedsatt funksjonsevne. Målet er at du skal forstå hvilke barn som kan ha rettigheter etter barnehageloven § 37 og hva som er vilkårene i bestemmelsen.

[Se e-læring](#)

E-læring: Barnets beste og barns rett til å bli hørt i barnehagen

Vær oppmerksom på at dokumentet kan være endret etter utskrift.

Prosedyre/Rutine Retningslinje og rutine § 37 - barn med funksjonsnedsettelse		Utskriftsdato: 10.01.2024
Forfatter: Gro Hoseth, Torunn How og Oddrun Andreassen	Godkjent av: Tommy Andre Eide	Dokument Id: 1297 - Versjon: 0 Side 12 Av 13

Dette kurset gir kunnskap om hvordan barnets beste skal vurderes i alle handlinger som berører barn, og hvordan man i barnehagen legger til rette for at barna får gi uttrykk for sine meninger på en god måte.

[Se e-læring](#)

[Podkast: Barn med nedsatt funksjonsevne i barnehagen](#)

[E-læring: Individuell tilrettelegging for barn med nedsatt funksjonsevne](#)

[E-læring: Barnets beste og barns rett til å bli hørt i barnehagen](#)

9. Evaluering

Ved endring av utenforliggende forhold, lov/ forskrift, skal dokument revideres.

Rutinen evalueres etter ett år (enhet for spesialpedagogisk tjenester og rådgiver Oppvekst). Deretter hver andre år.

Styrerforum informeres ved endringer og kommunal nettside oppdateres.

Vedlegg

- [Informasjon fra Spesialpedagogisk enhet til styrerforum 27.09.23.pdf](#)

Vær oppmerksom på at dokumentet kan være endret etter utskrift.

Prosedyre/Rutine Retningslinje og rutine § 37 - barn med funksjonsnedsettelse			Utskriftsdato: 10.01.2024
Forfatter: Gro Hoseth, Torunn How og Oddrun Andreassen	Godkjent av: Tommy Andre Eide	Dokument Id: 1297 - Versjon: 0	Side 13 Av 13